

Aantekeningen uit de nalatenschap van

drs. J.F. van Os

31-12-1925 – 10-04-2021

© 2021 De erven van drs. J.F.van Os
gelicenseerd onder de
Creative-Commons CC BY-NC 4.0 licentie
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.nl>

U kunt

- het werk delen — kopiëren, verspreiden en doorgeven via elk medium of bestandsformaat
- het werk bewerken — herschikken, veranderen en afgeleide werken maken

onder de volgende voorwaarden:

- Naamsvermelding — De gebruiker dient de maker van het werk te vermelden, een verwijzing naar de licentie te plaatsen en aan te geven of het werk veranderd is. U mag dat op redelijke wijze doen, maar niet zodanig dat de indruk gewekt wordt dat de licentiegever instemt met uw werk of uw gebruik van het werk.
- Niet-commercieel — U mag het werk niet gebruiken voor commerciële doeleinden.
- Geen aanvullende restricties — U mag geen juridische voorwaarden of technologische voorzieningen toepassen die anderen er juridisch in beperken om iets te doen wat de licentie toestaat.

Correspondentieadres: Adriaan van Os, email adriaan@adriaan.biz

Uit M.A. Vente, Proeve van een repertorium van de archivalia betrekking hebbende op het Nederlandse orgel en zijn makers tot omstreeks 1630, Brussel 1956

- (***** p. 6 *****gebruikte afkortingen: fotocopie *****)
- (***** p. 7 *****)
- (***** p. 8 *****)
- (***** p. 9 *****)
- (***** p. 10 *****)
- (***** p. 11 *****)
- (***** p. 12 *****)
- (***** p. 13 *****)
- (***** p. 14 *****)
- (***** p. 15 *****)
- (***** p. 16 *****)
- (***** p. 17 *****)
- (***** p. 18 *****)
- (***** p. 19 *****)
- (***** p. 20 *****)
- (***** p. 21 *****)
- (***** p. 22 *****)
- (***** p. 23 *****)
- (***** p. 24 *****)
- (***** p. 25 *****)
- (***** p. 26 *****)
- (***** p. 27 *****)
- (***** p. 28 *****)
- (***** p. 29 *****)
- (***** p. 30 *****)
- (***** p. 31 *****)
- (***** p. 32 *****)
- (***** p. 33 *****)
- (***** p. 34 *****)
- (***** p. 35 *****)
- (***** p. 36 *****)
- (***** p. 37 *****)
- (***** p. 38 *****)
- (***** p. 39 *****)
- (***** p. 40 *****)
- (***** p. 41 *****)
- (***** p. 42 *****)
- (***** p. 43 *****)
- (***** p. 44 *****)
- (***** p. 45 *****)
- (***** p. 46 *****)
- (***** p. 47 *****)
- (***** p. 48 *****)
- (***** p. 49 *****)
- (***** p. 50 *****)
- (***** p. 51 *****)
- (***** p. 52 *****)
- (***** p. 53 *****)
- (***** p. 54 *****)
- (***** p. 55 *****)
- (***** p. 56 *****)
- (***** p. 57 *****)
- (***** p. 58 *****)
- (***** p. 59 *****)
- (***** p. 60 *****)

56 **Culemborg** verw. Gelre XXVI 1923, p 152 Bouwstoffen en Werken van het historisch genootschap te Utrecht, Utrecht III 1911, p 177.

(***** p. 61 *****)

57. **Culemborg**, St. Jan. Zie: Bouwstoffen, bl. 112.

58. **Damme** (West-Vlaanderen), 0. L. V.

Stadsrekening.

1479-80. Item betaelt Clais Roelof, orghelmakere, wonende te Brugghe, van dat hy dorghele in onser Vrouwen Kercke alhier vermaecte die ontstelt was ende ghefaillert van yserdraede, coperdraede, styven ende andere stucken

daeran clevende weder te passe stelde ende de stoffe daertoe dienende leverde, ghemaect by compositie over 14 se.
gr. valent 8 £ 8 se. p.

Brussel, Rijksarchief, Rekenkamer, Nr 33618.

Kerkrekeningen.

1556. Bet. Mr. Jan Waghers (1) oorghelmaker over zyn pensioen van den jar LVI over den coop van een halve
thonnen harincx (dit- 557-9).

1560/1. Betaelt meester Jan orghelmaker over zyn pensioen van den jaere XVeLXI niet.

Brugge, Rijksarchief, Rekeningen van het Vrije van Brugge, Nr 11939.

59. Delden (Overijssel), St. Blasius.

Omstreeks 1700, niet gedateerd.

Rapport van de toestand van het orgel omstreeks 1700, met voorstel tot vergroting door Dierick Martens, orgelmaker
te Altstätte :

Orgel tot Delden soo als nu is.

Prestant 4 vt, Quintadeen gedeckt 8 vt, Octava 2 Vt, Quintfluit 1 1/2 vt, Quintatertia 2 fag, Mixtura 3 fag, Trompet 8
vt.

Hierby soude kunnen gevogt worden :

Principal 8 vt, Bordun gedeckt 8 vt, Octava 4 vt, Quinta 3 vt, Superoctava 2 vt, Rohrfluit 4 vt, Sexquialter 2 fag,
Mixtuur, 3 fag.

(1) Zoon van Charles Waghers, orgelmker te Brugge.

(***** p. 62 *****)

Windlade, Regeeringe, Pypen en een blaasblag soude kosten 600 gl.

Delden, Archief van het huis Twickel, niet geïnventariseerd.

(***** p. 63 *****)

66. Deventer St. Nicolaas zie 67

(***** p. 64 *****)

67. Deventer O.L.V. 1611/12

70. Doesburg St. Maarten

1558, December, 3¹

Voer Boergermeesteren Schepenen ende Raedt der Stadt Doesborch synnen gekoemen ende erscheenen die naeg.
wedue zalige meyster johan oergelmaecker² met beyde oere soene als heer Berndt vicarius ende organist tho Rees
ende meyster johan, ende hebben gerichtlick bekandt schuldich tho weesen meyster Lambert Coopzen stadtpieper
tho Deventer, Anna syn echte huesfrou ende oere erven dricentstich golden gulden ad 28 falueerde stuver
brabantz den g. gereckent, welcke vurs. drieent- sestich golden gulden sy sementlicken meyster Lambert averge-
weesen hebben tontfanghen van die stad offte kercke van Doesborch nu toekomende Lichtmisse nae datum van
desen aver een iaer, nemptlick op Lichtmisse int iaer als men schreven sall

(***** p. 65 *****)

tstich, soe sy die kercke een nye oergell gemaect ende op meysters prys geleverd hebben, allet nae inholt den
verdrach cedull tusschen die Raedt van wegen der kercke ende zalige meyster Johan eertides opericht...

Actum op Sacterdach post Andree anno etc (15)58.

Arnhem, Rijksarchief. Rechterlijk Archief der stad Doesburg, Nr 6, fol. 88.

Kerkrekeningen.

1605. Erstelick met belyeve ende overstaen der gemeene Schepenen aen Mr. Jan Morleth bestaedet het orgel te
maeken alles wyder inholt schriftelicke furwarden darop gemaect ende dat aen gelt voer die somme van 500 daelders.

Item Mr. Jan Morleth betaelt om dat syn jonge int stemmen vant orgel die balgen getreden ende affter het pypwerck
met boorden toe geschoeten 13 daler io st.

Item met weeten ende kennisse der gemeene schepenen Goert Mostart tot Utrecht ge(reyst ?) om Mr. Peter wt ten
Bongard Organist omme alhier het werck op te nehmen, dan deur seckere verandering nyet konnen komen, dair van
betaelt ii daler 6 st.

Volgens met voorweten ende belyeven der gemeene schepenen Goert Mostard wederom (gereisd) nae Deventer om
te haelen Mr. Wyllem Kuyt organist aldaer om twerck alhier te visiteeren ende op te nehmen, daervan Govert betaelt
i daler.

1698, Februari 4.

Bestedt van het Orgel.

Voor eerste de prestandt van 8 voet, octave van 4 voet, supperoctave van i voet, micxtuer van 2 voet. Deze zyn van
het bovenste werck.

Holtpipe van 8 voet, Quinted' van 2 voet, Gemshooren van 3 voet, bloekflut i i voet, Siembel van i voet, Syxquialter
van 11 voet, Trompedt van 8 voet, Cornedt van 4 voet. Dese syn van het onderste werk.

De sekreedlade los te nemen en met parkemend en leer te voorzyen. Ende de dursprack te voorzyn ende de
clavieren met draet te voorsyen.

(***** p. 66 *****)

Alle de drie blaesbalken los te nemen en die met parkement en leer te voorzyen,

Conradus Ruprecht

¹Mededeling van Drs. P. J. Mey te Arnhem.

²Johan Graurok te Emmerik.

(***** p. 67 *****)

75 Elburg, St. Nicolaas verw. Gelre XXVI 1923, p 151 en Bouwst 122

76 Elst Zie Oud-Holland 1909 p 189 en Bwst 123St. Werferd

(***** p. 68 *****)

(***** p. 69 *****)

(***** p. 70 *****)

(***** p. 71 *****)

(***** p. 72 *****)

(***** p. 73 *****)

(***** p. 74 *****)

(***** p. 75 *****)

(***** p. 76 *****)

(***** p. 77 *****)

(***** p. 78 *****)

(***** p. 79 *****)

101 Harderwijk Bijdragen Gelre 1899 en Bwst 134, 135

(***** p.80 *****)

103 Hasselt (Ov) 1515, 1620

(***** p. 81 *****)

(***** p. 82 *****)

104 Hattem F.A. Hoefer Werken der Vereeniging Gelre 1900 p 213-218. Kerkhistorisch archief III 1862, p 444,445.

Bwst 137, 138

(***** p. 83 *****)

(***** p. 84 *****)

(***** p. 85 *****)

(***** p. 86 *****)

(***** p. 87 *****)

(***** p. 88 *****)

(***** p. 89 *****)

(***** p. 90 *****)

(***** p. 91 *****)

(***** p. 92 *****)

(***** p. 93 *****)

(***** p. 94 *****)

(***** p. 95 *****)

(***** p. 96 *****)

(***** p. 97 *****)

(***** p. 98 *****)

(***** p. 99 *****)

(***** p. 100 *****)

(Ieper) joanne Langhedul (1) pro reditu 30 £ empto super sua domo lpris in de boterstraete versus meridiem CCSSO 4a

Martii anni 77. Quare hic pro hoe anno 30

1578-80 dito.

Brugge, Rijksarchief. Fonds Brussel, 1866, Nr 22.

Zie voorts : De Schalmei, 1948, bl. 68, 89.

120. Jorwerd (Friesland).

Zie : Bouwstoffen, bl. 148.

121. Jutryp (Friesland).

Zie : Bouwstoffen, bl. 148.

122. Kampen, St. Nicolaas, Broerenkerk en Heilige Geestkapel.

Rekeningen der Geestelijke Goederen.

1626. Vuit last der E. Raeden betaelt an den Organist van Zutphen soe het broder orgel (2) op naem 19.1.12.

An jan Morlet orgelmaecker betaelt het eerste termyn wegen het orgel in de boven kercke 234.-,

An Gerrit van der horst betaelt wegens de verteeringe tot synen gedaen durch den Organist van Zutphen soe verschenen was om het orgel in de Broderkercke op te nemen ende verscheyden daegen alhyr verbleff ende van eenige gedeputeerden gedeROYert worde, cost 50.-.

1627. Vuit last der E. Raeden an jan Morlett Orgelmaecker wegen het Orgel in de bovenkercke betaelt 234.-.

An den organir Morlett wegen het onderhouden vant bovenorgel (3) bet. 100.-.

(1) Deze jan Langhedul was geen orgelmaker; hij fungeerde in die jaren als burgemeester van Ieper en tekende als zodanig ook de Unie van Utrecht in 1579. Later werden zijn goederen, waaronder ook het huis aan de Boterstraat geconfiskeerd. Hij overleed als balling te Norwich in Engeland.

Broder orgel: Orgel in de Broerenkerk.

Bovenorgel: Orgel in de Bovenkerk (St. Nicolaas).

(***** p. 101 *****)

1628. An den organir Jan Morlett het tweede termyn van 'tvermaecken des Orgels in de bovenkercke betaelt 466.9.

1629. An Jan Morlett vult last der E. Raeden het leeste termin vant maecken des orgels in de bovenkerck betaelt 466.13.4.

Noch wegen eenige extraordinarische buiten werck ant Orgel gemaect 100.

Noch syn vrouwe tot een vereeringe betaelt 9.6.

Noch syn twee knechten tot een vereeringe betaelt 20.-.

Den 16 dito (November) hebben Gedeputeerde eens Ed. Raedes met Jan Morlett organir in conferentie geweest wegen het repareren der beyde orgelen in de broeder ende buitenkercke, compt an pensie 4.9.

Den iq dito (November) hebben Gedeputeerden eens Eerw. Rades met den secretaris ende dinar in onderhandinge geweest met jan Morlett organir om 't cleyng orgel vuit de broederkercke int H. Geest te brengen, comt an pensioen 4.9.

Kampen, Gemeente-Archief, Rekeningen der Geestelijke Goederen.

Zie voorts : Werken der Vereeniging tot beoefening van Overijssels Regt en Geschiedenis VI, bl. 9, 117, 140, 143, 146 ; Bijdragen van dezelfde Vereeniging, IV, bl. 288 vlgg. Verslagen en Mededelingen dier Vereeniging, 1941, bl. 46-77 Navorscher, 1875, bl. 109; Bouwstoffen, bl. 148-150, 196.

123. Kampen, Broederkerk en Buitenkerk (0. L. V.-) kerk.

1656, November 6.

Resoluties van de Magistraat.

Syn Schepen ende Raedt met mr. johan Morlet, Orgelmr. geaccordeert over de reparatie en verbetering der orgelen in de Buyten en Broederkercken in manieren Daervolghende : Eerstelyck sal van hein aen yder Orgel gemaect worden een nieuwe wint off geblaes, oock de pypen gerepareert, gereynicht, goet van spraek en naer de const in accoordt worden gebracht, en oock de secreten gesuivert en alle mangel verbeterd ende goet gemaect.

Vut het Orgel in de Broederkercke sal hy de Cymbel en Cromhoorn vyt nemen en daer in de plaets stellen de registers Sex-

(***** p. 102 *****)

quialter en Vox Humana genaemt, mede sal uyt het Buytenorgel van hem worden uytgenomen het cleyne Cymbeltien en daer in de plaets gesteld sesquialter, den discant ten halven Clavieren van het middel c(?) tot boven a 2. Dit alles sal hy Morlet hebben te maecken op syne kosten en daer toe de materialien leveren - de rooster daer het geblaes sal op liggen en oock de steigeronge als mede het yserwerck waer toe de smit van noden is, sal by de kercke worden bevestiget. Sal oock hem Morlett geleverd worden een Caemer met een bedde met syn toebehoren ende voorts vier ende licht. Verders sal hy Morlet dese voorgedagte orgelen wederom overtinnen en die soo goet maecken als die van aenvanck aen geweest syn. En sal hiervoor van de Stat hebben te geniten drie hondert ryxdaelders, te betaelen in drie termynen...

Kampen, Gemeente-Archief, Apostillen 6 November 1656.

124. Kampen, Buiten- of 0. L. V.-Kerk.

1481. Brief van het Kamper stadsbestuur aan de magistraat van Groningen :

« Eersame voirsichtige guede vrunde, die kerckmeesteren van onsz lieuen vrouwen kerke bynnen onsz Stadt hebben ons clagelyken wyss doen verstaen, woe sie in bywesen meister roloffs uwer lieffden Secretarii (1) in sekeren vorwerden en manieren die orgelen aldaer inden kercke, bestedet en verdinget hadden an meyster Johan orgelmaker then Damme (1), wel als dat behoerde toe vermaken en toe accordiren, twelcke guede vrende (seggen dat) meyster Johan voirges. alsoe niet en vollenbracht hadde, mer die orgelen synnen corts nae synnen affscheide hulende en onbruyckbaer geworden, soe dat men der thants niet gebruiken en kan. Want dan meyster Johan in uwen gebiede geseten is, soe begeren dairom vruntlick meister Johan voirges. up willen scriven voir uwe lieffden to komen en hem myt ernste dair toe holden en onderwysen hie sich eerstdages alhyr by ons voegen en die orgelen voirs. vollentkomentlyck toe maken en

(1) Meister Roloff is Rudolphus Agricola uit Groningen.

(2) Then Damme: uit Appingedam.

(***** p. 103 *****)

toe accordiren als hie dat geloefft en angenomen hefft, die kerckmeesteren voirsz. synnen anbodich hem guetlycken van den restande syns loens toe vernoegen en omme sich geboirlycken tegens hem to holden.

Hyrinne wy gebcirlicht neersticheyt sbeste veramen en vernoegen dat wy tanderen in gelycken in m l eerren zaken gerne vlytlyck weder om verschulden en voir oogen hebben wyllen kenne god».

Kampen, Gemeente-Archief, Minuten II.

125. Kampen, Kapel van het Heilige-Geest-Gasthuis.

Zie : J. Nanninga Uiterdijk, De Kameraars- en Rentmeestersrekeningen der stad Kampen, bl. 70; Bouwstoffen, bl. 151.

126. Kockengen (Utrecht).

Zie : Caecilia, 1848, bl. 165 ; Bouwstoffen, bl. 151.

127. Kortrijk, 0. L. V.-Kerk.

Kerkrekeningen.

1406. Item Willermo elocmanno sufflanti ad ludendum organorum 30 se.

1410. Item organiste scilicet ghiselberto reuso de bononia is sc.

1412. Item pro reparacione organorum quorum aliqua erant fracta 4 £ 3 se.

1414- Item Rolando organiste tornacensi (2) ludenti ad organa 20 se.

1417.' Item pro anulīs positīs ad cortinas organorum 12 d.

1425 /6. Item solutum augustino reficienti de novo organo 78 £

1426 /7, Solutum augustino pro... (3) et visitando organa que anno proprio preterito fecerat ex promisso dominorum sibi factō 6 £

(1) Bononia: Boulogne.

(2) Tornacensis. uit Tournai (Doornik).

(3) Onleesbaar.

(***** p. 104 *****)
(***** p. 105 *****)
(***** p. 106 *****)
(***** p. 107 *****)
(***** p. 108 *****)
(***** p. 109 *****)
(***** p. 110 *****)
(***** p. 111 *****)
(***** p. 112 *****)
(***** p. 113 *****)
(***** p. 114 *****)
(***** p. 115 *****)
(***** p. 116 *****)
(***** p. 117 *****)
(***** p. 118 *****)
(***** p. 119 *****)
(***** p. 120 *****)
(***** p. 121 *****)
(***** p. 122 *****)
(***** p. 123 *****)
(***** p. 124 *****)
(***** p. 125 *****)
(***** p. 126 *****)
(***** p. 127 *****)
(***** p. 128 *****)
(***** p. 129 *****)
(***** p. 130 *****)
(***** p. 131 *****)
(***** p. 132 *****)
(***** p. 133 *****)

167 Nijkerk St.Catherina.

Zie Bouwstenen van de Vereeniging voor Noords Nederlands Muziekgeschiedenis, Gelre 1917, p 171 vv, Bwst 157

168 Oldenzaal St Plechelmus Navorscher 1874 p 300, Overijsselse Almanak 1841, p 187, Bwst p 159-160

(***** p. 134 *****)

171 Ootmarsum Bijdr. Gesch. Overijssel IX, p 367

(***** p. 135 *****)

(***** p. 136 *****)

177 Rhenen. Zie Bouwstoffen pl. 160, 196

(***** p. 137 *****)

(***** p. 138 *****)

(***** p. 139 *****)

(***** p. 140 *****)

(***** p. 141 *****)

(***** p. 142 *****)

191. Steenwijk (Overijssel), St. clemens. Zie Bouwstoffen bl. 162.

191. Steenwijk, St. Catharina. Zie Bouwstoffen bl. 162,163.

(***** p. 143 *****)

194 Tiel Tijdschr. VNM I p 118, 119, Bwst p 163, 197

(***** p. 144 *****)

(***** p. 145 *****)

(***** p. 146 *****)

(***** p. 147 *****)

(***** p. 148 *****)

(***** p. 149 *****)

(***** p. 150 *****)

(***** p. 151 *****)

(***** p. 152 *****)

(***** p. 153 *****)
(***** p. 154 *****)
(***** p. 155 *****)
(***** p. 156 *****)
(***** p. 157 *****)
(***** p. 158 *****)
(***** p. 159 *****)
(***** p. 160 *****)

metgaders ynghelraem van utrecht-ende beede de kerek.meesters met Mr. jooris de bus orghelmakere van brugge te veurne van verteerde costen betaelt 6 £ i sch. p.

Item Mr. jooris de bus orghelmakere van een orghete te leverene ende te mackene Ste Denys te veurne vier voeten daerinnen met zes regysters te weetene de eerste princepaele doof de 2,0 een fleuten lundende alzo groot alst princepaele, de 3^e octave opene de helft van den princepaele. Item de 4e noch aen cleene fieute de helft van den groten luudende beede tsaernen als men wille ende elc byzondere, de 5,1 een regystere seerp luudende metten princepaele ende metter octave, de zeste' een dobbel simmele luudende met al de regysters ende es zo voorwaerde ende noch boven dese zo es Mr. joris ghehouden te houdene staene een jaer lanc van der date datse ghestelt was up zynen verplicht indieri datter yet an ghebraeke voor de somme van go £ p. ende de oude orghete moet by toe hebben.

1523 /4. Mr. jooris de bus orghel,mackere gheconsenteert in hooscheeden by dan ghemeen prochaenen 3 £

Veurne, Archief der St. Nicolaaskerk. Niet geïnventariseerd.

220. Voorst (Gelderland).

1540, juni 4.

Geschil over de betaling van de « stoel van dat oirgell to Voirst », die door Mr. Roeloff Reyde te Deventer moest worden gemaakt.

Arnhem, Rijksarchief, Kondschappenboek Zulphen, 1538/'43, fol. 93.

221. Vosselaar (Brabant).

1498, januari 24.

Daniel van der Distelen, orgelmaker, bekend 24 Rg. ontvangen te hebben van de kerkmeesters te Vosselaar voor het maken van een orgel, volgens overeenkomst.

Leuven, Stadsarchief, Nr 8159.

(***** p. 161 *****)

(***** p. 162 *****(vervolg van Wenduine)*****)

1569 /70. Bet. den orghelmaker van de orghete te vermaken 37 £ 2 se.

1570 /1. Bet. den orghelmaker van de orghels te vermaken 37£ 2 sc.

Brugge, Rijksarchief, Rekeningen Vrije van Brugge,13799/800

224. Werchter (Brabant).

1484 januari 17 (1).

Heere Peter Persoons priester ende Anthoenis Persoons sijn broeder, hebben geloofd ende ele van hen besunder ende over al, oft gebeurde dat meester Daneel van der Dystelen dorgele die hij in der kercken van Werchteren gemaect heeft niet en hyelt in alsucken geluyden ende goede thone als sy nu ter tyt is, thien jaren langk naestcomende ende dien na dander vervolgende alsoe hij dat na inhouden van zekeren cyrographen daer op gemaect, geloofd ende toegeseyt heeft te doene, dat sij in dien gevalle tallen tijde als sij des van den kerckmeesteren van der voers. kercken van Werchteren versocht ende vermaent zelen worden tgebreck datter in vallen sal soe verre de voirseyde meester Daneel dat na sijnder voers. gelooften niet en remedieerde trouwelic voldoen ende volbringen zelen ende obligeren omnia coium bona mobilia presenciam et futura Wilhelms van den Hove ad opus dicte fabricae ecclesie, ende van dien haeren gelooften heeft olc de voerseide meester Daneel den voers. heeren Peeteren en Anthoenis sinen broeder gelooft altijt scadeloos quytte houden ende tontlasten.

Mechelen, Stadsarchief. Reg. Schepenacten, Nr o2" fol. 612.

225. Wesepe (Overijssel).

1645, Mei 27.

Kerckmr. Hagedoorn und den Provisor van't H. Geest Gast-huis Cosman Tymansz. is belastet hett olde vervallene Orgell. affto breken...

Zwolle, Rijksarchief, Markeboek van Wesepe.

(1) Mededeling van Dr. A. Bousse te Tervuren.

(***** p. 163 *****)

226. Wirdum (Friesland). Zie: Bouwsto#en, bl. 173

227. Woerden (Zuid-Holland), St. Pieter. Zie : Stichtsche Post 28 Februari, 28 Maart, 25 April, 30 Mei, 20 juni, 10 Juli 1925 ; Bouwstoffen, bl. 173, 174

228. Woumen (West-Vlaanderen). Zie J. Weale, Les Jglises dm doyennI de Dixmude, 1873, P. 456, 457.

229. Wijk bij Duurstede (Utrecht), St. Jan. Zie : Bouwsto#en, bl. 174

230. IJsselmuiden (Overijssel).

1539.

... soe is dorch bede van den pastoor mit die kerckmeysters ende huysluyden om godts wille begeert van den erffgenaemen van Isselmuden toe dat nye angelachte orgel van yder een halfven golden gulden twelek haer geconsenteert is ende die tollenaer geeft oiek eenen halfven golden gulden, die derck jansz. betalen sall.

Zwolle, Rijksarchief, Markeboek van Ijsselmuiden, Noord, Meente en Voorweerd, 1539-1779, bl. 5.

231. Zaltbommel (Gelderland), St. Maarten. Zie : Bijdragen Gelre, XII, bl. 407 vlgg.; Bouwstoffen, bl. 174.

232. Zierikzee, St. Lievensmonster. Zie : W. Lootens, Beschrijving van het Oude en Nieuwe Orgel in de Groote of St. Lievensmonsterkerk der Stad Zierikzee. Zierikzee, 1771, bl. 14-18; Bouwstoffen, bl. 175.

(***** p. 164 *****)

233. Zoutleeuw (Brabant), St. Leonard.

Kerkrekeningen.

1487 /88. Item doen wy die orghelen verdincten tegen meester jan van Aren (1) te cost ghedaen metten lyvcoepe 28 st. It. meester jan van Aren orghelmaker van den organen te makene ende te reparerene 45 Rins gl.

Item herman den schildere bet. van den organen metten stoelen ende metten cleynen doeren aent posityf ende van den grooten cruyce te reynigen tsam.en 4 Rinsgl.

i500 Joi. Item verdinct aen meester daneele (2) den orgelmaker die organen te maken dar van hy hebben sal 55 Rynsgl. Ende op dese voirs. somme hebben wij hem gegeven 18 Rynsgl.

IS03 /4. Item betaelt henricke den orgelmaker van den organen te beteren... 15 st.

Item gecocht tsegens de kercmeesters van wezen een aut posetyf 2¹/₂ Rynsgh.

505/6. Item betaelt henrick meester daneels knecht orgelmaker van den posityfve te renoveren ende een nyeuwe layt te makene 8 Rinsgl.

Item gegeven ons knape ende bauwen voechts om tposityf te lovene (3) te halene 16 st.

1525 /26. Item betaelt meester Anthonis (4) den orgelmeester van dat hij meer gemaect heeft dan hij verdinct hadde 10 Rynsgl.

Item betaelt meester anthonis den orgelmeester van 28 pipen in 'twerck te settene 4 RYnsgl.

1533 /34. Item betaelt anthonis toers van dat den orgennen hermaect heeft 12 Rynsgh.

1550 /51 (januari 51). Bet. den organyst van thienen (4) van dat hy die organen moeste stellen tot leeuwe 6 sch.

1554 /55 (Februari '55). Bet. M. Anthonis thoers (4) van den orgelen te hermaecken, reynighen ende anderssins te accorderen 21 Kar. gl.

(1) Jan van Aren, orgelmaker te Leuven; heet ook jan van Steenken en jan van Leuven.

(2) Daniel van der Distelen, orgelmaker te Mechelen en Antwerpen tussen 1470 en i508, een der pioniers van de 150 eeuw. Hij werkte o. a. te Bergen op Zoom (472; 1485), Antwerpen, 0. L. Vr. (1505), enz.

(3) Loven = Leuven.

(4) Anthonis Toers janszoon van Hasselt, orgelbouwer te Tienen.

(***** p. 165 *****)

Item den selven van zeeckere nyeuwe pypen ende een nyeuwe roepken daerinne te stellen 6 Kar. gl.

1557 /58 (Februari 58). Ghgeg. Mr. claes (1) den orgelmaker doen hij onss orgalen accordeerde 301 st.

1559/60. (October 59). Betaelt den orgelmaker van den orghelen ende blaesbaleken te maecken ioo kar. gl.

Den selven van eenen register gheheeten t baerdoentzen ende 22 nieuwe pijpen tsamen 8 kar. gl.

Brussel, Algemeen Rijksarchief. Kerkelijk Archief van Brabant, Nr 1216-1220.

Zie voorts : Bouwsl#en, bl. 175

234. Zuidbroek (Groningen).

Kerkrekeningen.

1578, In dith yaer van -78- hebben wij mith belieuent unde consent des Eerb. Herman Clandt onsen Ambtman inder tydt unde dorch anghueent onser ghemeenten een ilije orghell anghelecht in onser kareken (oogen schyn) op ghericht unde heuet ghekost 600 embder gl. als in naevolgende stucken volght.

Then iersten doen wij voerschr. dat orghell bedingheden bij den W. heeren Euerardus Abt verder Munthen M. Andries (2) M. bartolt kistemaker daer oick itlicke van onser ghemeente bij waren, aldoe verteert in alles 6 embd. gl.

Doe M. bartolt ons quam anseghen dat het orghell verdich was unde sollent tho slochteren ontfanghen alsoe mith hem verteert tho Tammo luyarts huys 38 st. daer oick itlicke van onser ghemeente bij weren.

Doen wij dath orghell van slochteren haelden unde die bede wagens daer toe hadden aldoe verteert tot Olants huys 2 emb. gl. Actum op Viti Martyris anno 78 unde noch den schipper die het van Groeningen brocht 4 arens gl.

M. Andries unde bartolt voerschr. anden bouengeschr. orghelwerck betaelt in dith yaer van 78 110 emd. gl.

Onsen koster berendt janssen gheschicket nae Suydthorrem (3)

(1) Nicolaas Niehoff uit 's-Hertogenbosch.

(2) Andries : Andreas de Mare met zijn zoon Maarten de Mare.

(8) Zuidhorn.

(***** p. 166 *****)

om aldaer een meyster orghelspuelder tho halen doe wij dath orghell ontfanghen solden den koster tot teergelt gegeuen eenen daler unde den organist voer synen reysen unde moeyte 2 dalers.

Doen wij die orghelmakere mith oer hulperen weder brochten nae Groeninghe mitten voerschr. orgelspuelder mith wagen perden unde teringhe tusschenwegen gekostet 3 dalers.

Mith hemmo tyabbens unde anna syn huysfrou all aff gherekent van allent die orghelmakere daer hebben verteert inder tydt sy dat stoell werck unde orghelkaste maecten unde dat orghel op synen behoerlicke puncte broechten beloepet in alles in die neghen weken sy daer weren hondert dalers tot 40 st. glierekent.

1579- Den orghelmakere op Martini noch betaelt an die restanden van oer warck soe anno 78 gheschied 50 dalers.

1580. Wolden oick die Voerschr. (goesen) (1) dath nye orghell scheynden unde vernyelen dan wij hebben sulckes voerkomen oer gheuende 12 dalers mith een groot deel van die pijpen van dat olde orghell.

1583. Des Donderdaeges na pingsteren hefft Meister Andreas unse orgell geuisitaert unde dath gerepareert unde verdeendt 20 gron. st.

1611 Denn 27 juny 16ii hebben wij kerckvoegden Mester Jannes dereks urwareker betalt, dat bij Ler tot unse orgell in groeningen gekoft hadde tot de blase balgenn als voert maecken des seluen orgells 6 dalerS 20 brab. st.

1612. Denn 14 Augusti 1612 hebben wij kerckvoegedenn Mester Jannes dercks betalt Als he unse orgell neyes gerepareert hadde 5 daler.

16ig. Den 27 Decerab, Marten jacobs betalet do de Nordtbroekster orgell makers unse orgell besichtigden, und tho repareren wolden annemen und uns de schade angewijset, de verteringe twe daler 18 st. brab.

1624. Den 18 Novembris hebben Pastor und kerckvoegeden an Mr. Edo Evertz Orgelmaecker binnen Embden vor nottwendige reparatie unsers kercken Orgels, welckes sonsten gantzlick solde syn verfallen, betalet 64 daler, welverstande nochtans dat zeckere 24 daler van den obgem. somma motlien werden deduceret, so de Ingesetenen unsers carspells uth lieffde vor-

(1) Goesen: geuzen.

(***** p. 167 *****)(vervolg Zuidbroek ****)

schöten und tot diesem dienst geschuncken hebben, hefft also de kercke betalet 4o daler.

1647. Dito an Jannes kistemaker wegen eenige dagen arbeit an unsers carspells orgell betaelt 4. 0. 0.

Mr. Anthoni de Maar (1) voor het repareren van unsers carspells orgel und twee nye geleverde wagenschotten weerdige belg... nae luidt syn hand 213.10.

M. Theodorus Faber voor het upnehmen van unsers carspells orgel betaelt 16.-.

Groningen, Rijksarchief, Inventaris ZK 122, 123

235. Zutphen, St. Walburg. Zie : Bouwstoffen, bl. 175.

236. Zwolle, St. Michiel. Zie: Tijdschrijl VNM, IX, bl. 66; Verslagen Overijssel, 6oste stuk, 1945, bl. gi-iog ; Bouwstoffen, bl. 176-179, 197

237. Zwolle, O. L. V.Zie : Bouwstogen, bl. 179, 180.

238. Zwolle, Broerenkerk.Zie: Bouwsto#en, bl. 18o, ift.

239. Zwolle, Bethlehemkerk.

1684, October 15. Resoluties van de magistraat.

Schepenen en Raeden hebben met Mr. Joannes Kloutman orgelmaker wonende tot Keisersweert geaccordeert dat aan het Orgel in de Bethlemskerk boven tgeen waartoe uit kragt

(1) Kleinzoon van Andreas de Mare ?

(***** p. 168 *****)

van accoordt van den 19 Aug. des jaers gehouden is (toen was bepaald het orgel te voorzien van nieuwe blaasbalgen), zal maken een nieuwe secreclade te weten een slijflade met schroeven in plaats van nagels soo als die tegenwoordigh nae de kunst op de beste manier gemaakt worden voorts een nieuw vol klavier, bestaande uit zes klavieren meer als tegenwoordigh zyn en zal dezelve dan ook by yder Register de vereysschte pypen tot de zes nieuwe klavieren moeten bijvoegen. Ende noch daarboven maken een geheel nieuw register te weten de Kornet en tot het Register genaamt het Kromhoorn off Schermeye in plaats van houten maken looden pijpen.

(Voor het gehele werk zal aannemer ontvangen 252 rijksdaalders).

Zwolle, Gemeente-Archief. Resoluties van Schepenen en Raden.

240. Aachen, Dom. (Mariastift).

1596, januari 20. Kapitelsprolokolle.

Uff angeben eines orgelmechers gnant M. Nicolaes von Mentz (1) seint init demselben umb das groisse oirgell bei diesem Stiff der notturfft nach zu repariren und aufzuhougen deputirt... (es folgen die Namen einiger Herren des Kapitels).

1598199.

Onderhandelingen over de reparatie van het orgel met de Luikse orgelmaker (organorum magister Leodiensis) Bernhart Spiring (auff demütigh suppliciren Bernhartten Spirings orgelmechers, wegen verfertigungh desselben Orgels alhie ...)

Düsseldorf, Staatsarchiv, Archiv Mariastijt, Aachen, Akten II, d, f01. 427; 11, e, f01. 24, 27, 28, 109, 163.

(1) Hier is sprake van Nicolaas Niehoff uit 's-Hertogenbosch ; vermoedelijk wordt hij door de secretaris van het kapittel als uit Mainz (Mentz) afkomstig genoemd, omdat Nicolaas uit Mainz, waar hij in de Domkerk heeft gewerkt, op doorreis naar 's-Hertogenbosch was. Nicolaas Niehoff was in de omgeving van Aken niet onbekend: Maastricht, St. Servaas, Luik, St. Denis, Keulen, Dom en St. Gereon.

(***** p. 169 *****)

(***** p. 170 *****)

251 Kalkar St. Nikolaus, verw.

(***** p. 171 *****)

(***** p. 172 *****)

(***** p. 173 *****)

(***** p. 174 *****)

(***** p. 175 *****)

(***** p. 176 *****)

(***** p. 177 *****)

(***** p. 178 *****)

(***** p. 179 *****)

(***** p. 180 *****)

262. Münster, St. Lambertus.

Brief van de gebroeders Slegel aan een der kerkmeesters van Sint Lambertus te Münster (1)
1571, November 25.

Unse fruntliche grothe zuvoren. Ersamer unnd vorsichtiger vilgunstiger frundt, wy mogen Ine nicht vorpergenn dat wy myt unsem arbeyt in unser leve frowen kerck bynnen Ossenbrugge (2) godt loff balde ferdich syndt, dat wy datt orgell offt godt wyll, up dem Mandach edder Dinxdach na Andree (3) ap negestkumpftich werden levern. So ist juW tWivelsprich bewust wat vor underredunge wy in vergang en marckt tho Oss(enbrugge) myt Ine gehatt also dat wy ess ine achte edder io dage wöhren vorwittigen unndt tho schripen wolden, so wolde gy etliche von juwen mytverwanten juwer kerek afferdigen sodane orgell yn der leverunge anthohoren, offt gy sodan delngelich, edder noch anders, groter edder kleyner in S. Lambertskerck van uns begeren tho maken unnd willen uns oick mit Gades hulpe darnha richten sobalde mogelich na der leverunge des orgels by ine tho Munster anthokommen.

Sulches hebbe wy Ine myt bevellunge Gots nicht vorbalten mogen der gy Ine wetten nach tho richten.

Datum Sondach den 25ten Novernbris Anno C 71.

Cornelius unnd Michaelle gebrodere Orgelmakers

1590.

Toestand van het instrument in 1590 (4)

Es haet das Werk zu S. Lamberti nachfolgende gelauden.

Erstlich hadt das prinzipall eine lade die dicht und woll gemacht und hadt ein lanck Clavier vonn 4 Octaven und sten. auf diese grosse lade :

(1) Mededeling van Dr. W. Kaufmann te Osnabrück.

(2) De Slegels bouwden dus een werk voor de Mariakerk te Osnabrück.

(3) 30 November.

(4) Bij de beschrijving van dit door Arent Lampeler gebouwde orgel is raadpleging van het werk van Antony noodzakelijk.

(***** p. 181 *****)

prestandt 12', bardoen 12', Tusinn 12', octaff 6, Octaff 3', mixtur sein maes (1), scherff sein niaes.

Das overwerck hadt 2 laden und ein Clavier unden auss C geedt das also diese nachfolgende sowoll auf 8 als auff 6 voett konnen gespielet werdenn:

prestandt 4', nasadt sein waes, sevledt sein maes, octaff i, floidt 3', rauszsimbell sein maes, cromhorn WI trumpedt 6', handtpipe sprekende auf ein quindt, gemsshoren sein maes, holpipe 6'.

Das niderwerk oder posatiff hadt 2 laten und ein Clavier welches gemacht als sich gehört und sein diese gelauder daer zu :

coppeldoeff 6', regaell 6, scharmey 3', suffiedt auff ander weise als ins overwerck, floiten i', baerpliff 6', scherff sein maes, mixtur sein xnaes, octaff 1, octaff 3', spitzfloete 3'.

Und hat auch ein jedes Clavier seine Schortung das man nach lust eines Organisten alle dree Claviere zusammen spielen kann und haben die laden ein jeder ein ventil damit der Windt gezwungen wird.

Münster, Lambertipfarrarchiv. Orgelakten XXI 6 A, N- 2 en 12 (2).

Zie voorts : J. Antony, Geschichiliche Darstellung der Entstehung und Vervollkommung der Orgel, Münster, 1832, S. 191194; Bouwsto#en, bl. 188-i8q, igg.

263. Münster, Ueberwasserkirche.

1578.

Dat orgelenwerk so yn unser lewe frauwen kerke tho Overwater angeboodden, ist ein werck van twelff foeten.

Hefft syn behorlige clavigeren und secreten ader (wie es alhie genompt werden mochte) laden wie hiena folgt.

Irstlich ein Claviger beginnende Fa ut benedden de handt

(1) Wanneer de voethoogten'worden opgegeven in veel- of kleinvouden van 8, is de notatie van registers in quintligging gemakkelijk: 12', 6', 3', IV, I' ; zijn de voethoogten aangegeven in veel- of kleinvouden van 6, dan is het niet mogelijk een goede notatie van de registers in quintligging te geven ; vandaar de term « sein maes,>.

(2) Mededeling van Dr Walter Kaufmann te Osnabrück.

(***** p. 182 *****)

(***** p. 183 *****)

(***** p. 184 *****)

(***** p. 185 *****)

(***** p. 186 *****)

(***** p. 187 *****)

(***** p. 188 *****)

(***** p. 189 *****)

(***** p. 190 *****)

(***** p. 191 *****)

(***** p. 192 *****)

(***** p. 193 *****)

(***** p. 194 *****)

277 Xanten verw. Bst

(***** p. 195 *****)

(***** p. 196 *****)

(***** p. 197 *****)
(***** p. 198 *****)
(***** p. 199 *****)
(***** p. 200 *****)
(***** p. 201 *****)
(***** p. 202 *****)
(***** p. 203 *****)
(***** p. 204 *****)

by sine eere ende salicheit of hy sal wel onder richten hyer mede syt got befoelen ende scrivet my doch by dese bode enen brief weder toe rugge. ghescreven den IIIJ dach september anno LIIIJ.

per jensoen.

ghescreven an den erlicken ende wisen geleerden man meister Hans laurretsoen, doemheer toe rosschilt in denemercke.

Kopenhagen, Rijksarchief.

Afschrift vervaardigd naar een fotocopie, ter hand gesteld door de heer Emilius Bangert te Roskilde.

Archivalia betreffende orgelmakers.

296. Familie Brebos, Lier, Antwerpen, Madrid.

Zie: Vlaamsch jaarboek voor Muziekgeschiedenis, IV, 1942, bl. 17-29 ; E. van der Straeten, La Musique aux Pays-Bas avant Je XIXe siècle, VIII, passim.

297. Families Buus en Van der Keere, Brugge en Roeselare.

Zie : L. Gilliodts-Van Severen, Les Ménestrels de Bruges, Brugge, 1912 p 78, 83 ; E. van der Stracten, La Musique aux Pays-Bas avant le XIXe siècle, VI, p. 217 ; A. Sraijers, Die kaiserliche Holmusik-Kapelle von 1543-1619. Separatausgabe aus den « Studien zur Musikwissenschaft, Beihefte der Denkmaler der Tonkunst in Oesterreich », Wien, 1922, S. 69 ; De Schalmey, IV, Gent, 1949, bl. 2-5.

298. Isbrandt Claesz., Brugge.

Actum den 14en in Meye 1565.

Mids dat ter kennesse vanden college van scepenen was ghecommen, dat meestre Ysenbaert, orghelmakere (1), ghevanghene, overleden was up den Steen (1) deser stede, delibererende up de

(1) Isbrandt Claesz. orgelmaker te Brugge, afkomstig uit Breda. Vrgl. bl. 31, noot 3.

(2) Gevangenis.

(***** p. 205 *****)

sepulture vanden dooden lichame, wacren ghedeputeert Merendre, Weerde, scepenen ende van Belle, pensionaris, omme by mynen heere den biscop van Bruggl-ie te gane ende hem te vraghene, of zyne Eerweerdicheyt believen soude te consenterene d' lichaeme der ghewyeder eerden, ghemerct dat d' overledene hadde up den Goeden Vrydach laestleden zynder Eerweerdicheyt ghepresenteert requeste omme thebbene yemand die syne biechte hadde mueghen I-xooren ende hem beweghen ende bydien betooght dat hy peniteirde ; dairup dezelve biscop hemlieden in antwoorde gaf, dat hy hem daerup wilde breedere beraeden ende hooren den religieulx die de andre gevanghenen hadde ghebiecht ende an denwelcken, zo hem gherefereirt wierdt, hy overledene zoude hebben verzocht hem te biechtene ; denzelve ghedeputeirden ghevraeght huere weeromme by hem te commene ten io hueren. Ende volghens dien by hem doens ghegaen zynde de voorn. Weerde ende meestre Joos de Bood, scepenen, metten voorsz. van Belle ende de voorn. bisscop, absent hemlieden, ghehoort hebbende den cypier, metgaders den prior ende zekeren religieulx van den jacopynen, ghenampt Gillis, de ghevanghenen voor Paesschen laestleden ghebiecht hebbenden, verclaerde hemluyden dat hy van gheen advise en was te consenterene 't doode lichame begraven te wordene inde ghewyede aerde ende daerof den college rapport ghedaen, wierdt gheresolveert ende den cypier glielast tzelve te doen begraven buiten 't ghewyede.

Brugge, Stadsarchief, Secrete Resolutien van de stadsregering, 1557-1565, blz. 329 vo.

299. Jan de Cierk, Brugge. Zie : L. Gilliodts-Van Severen, Les Ménestrels de Bruges, Brugge, 1912, p. 87, 88.

300. Jan van Covelen, Amsterdam

1534, November 17.

Alzoe mynen heeren van den gerichte gebleken es van den soberen regimente van Doeff Otte, mr. jan dorgelmaiekerszoon

(1) De naam wordt op verschillende manieren geschreven: jan van Coblents, jan van Coevelens, jan van Coeveleyns, joannes de Confluentia enz.

(***** p. 206 *****)

zulcx dat hy nyet bequaem en es zynen goederen te regeeren. Soo ist dat de zelve mynen heeren den zelve Otte dadministratic van zynen goederen geinterdiceert hebben, verbieden ende interdicieren by desen waarschuwendene eenen yegelicken dat nyemant met hem enige coopmanscappe ofte contract en maecke, leene ofte borghe, want daer off gheen recht en zal gedaen worden (1).

Amsterdam, Gemeente-Archief. Willekeuren D, fol. 284 vo.

Meester jan orgelmaker een blauwe sarck dus gemerckt (2)

Amsterdam, Archief der Ned. Hervormde Gemeente. Gralboek der Oude Kerk, beginnende bij 1532, fol. 93.

1525, januari 19.

De in Bouwsto#en, bl. 165, 166 gepubliceerde overeenkomst van het kapittel van St. Marie te Utrecht met Johan van Covelens is een in de kapittelprotocollen opgenomen copie van het oorspronkelijke contract. Het teruggevonden contract (Utrecht, Rijksarchief, Archief Kapittel van St. Marie, Nr 252) geeft als eigenhandige handtekening van Jan van Covelen : « Johan Franckens, orgelmaker ».

301. Familie Van den Eekhout, Mechelen.

1532, December 20.

Den staet van den achtergelaeten goeden van wylen Jacob vanden Eechoute, orghelmakere, daer moeder af es Margriete van Lanoye ende es maer een dochter Cecilia genaemt.

Opten dach van heden den XXen.in Decembri XVeXXXII zoo zyn gecompareert alhier ter weescamere, heer Gregorius vanden Horicke, priester, Lucas van Woelmont ende Meester

(1) Jan van Covelen overleed in IS31 Of 1532

(2) In de Huiszittenkapel der Oude Kerk; op iS juli 1625 laat Brechje pieters Rooding dit graf overschrijven op de kinderen van Aecht pieters en van Tys pieters.

(***** p. 207 *****)

Remeus van der Molen (1), momboers van derselver dochtere by testamente gestelt ter eender zyde ende de voors. Margrieten van Lanoye ter andere. Ende hebben bekent, dat sy alle de halfelicke gereetste goeden van den voorn. jacob van den Eechoute gestelt hebben in twee hoopen, ende deen teghen den anderen gepaert ende gedeylt. Daeraff des kinds gedeelte gedraecht 66 gulden eens ; dies syn buyten deser deylinghe gebleven alle den alem gereescap ende instrumenten ende oick zeker orgelen, die noch niet volmaect en zyn ende die men ttot gelycken endes. ten meesten proffyte vercoopen sal. Oic syn noch onverdeylt gebleven schult ende wederschult, die men uit gemeyne ontfanghen sal ende betalen. (Dit kindeken heeft de moeder geloofd ende acngenomen te houdene den tyt van drye jaeren aeneenvolghende elc jaer om vier rynsgulden tjaers voor zyn montcosty elleenlick).

Mechelen, Stadsarchief, Weezenkamer, Nr 2, f01. 94 vo

1533, Januari 28.

Jan Bollens, priester, verkoopt aan Gregorius van Horick, Mr. Remeus Vermolen en Lucas - van Woelmont, voogden van Cecilia van den Eechoute, dochter van wijlen jacob van defie Eechoute, orgelmaker, een lijfrente van 2 Rijnsgulden io stuivers per jaar, die jan Bollens « heffende es op een huys metten hovegrondt staende op te veemerct van deser stadt ».

Mechelen, Stadsarchief, Schepenregister 157, fol. 88.

302., Allert-Elwoutsz., Amsterdaiii.

Zie : J. ter Gouw, Geschiedenis van Amsterdam, 111, 1881, bl. 307, 308 ; I. H. van Eeghen, Vrouwenkloosters en Begijnhof in Amsterdam van de 14e eeuw tot het einde der 16e eeuw, Amsterdam, 1941, bl. 207

303. Mr. Eymbert, Elburg. Zie : Bijdragen Gelre, XXVI, 103, bl. 151 Bouwsto#en, bl.' 198.

(1) Vrgl. bl. 125, noot, 4.

(***** p. 208 *****)

304. Familie Graurok, Emmerik, Zutphèn. Zie: Bouwstolen---bl. ig8.

305. Guglielmo Hermans.

Zie : E. van der Straeten, La Musique aux Pays-Bas avant le XIXe siècle, VI, p. 02; Note d'Archivio per la Storia Musicale, Roma, Anno XIV,- 1937, p. 273, 279.

306. Floris Hocque, Grave.

1572, juni 11.

Acte waarin voorkomen Floris Hocque Trompet, echtgenoot van Aelken en voogd van Trynkin, zuster van zijn vrouw.

1575, April 30.

Acte, waarin voorkomen Anna, weduwe van Peter Hocque (1), Jacob Hocque, als man van Barbara Cuyk en voogd van zijn -2 minderjarige kinderen uit zijn eerste huwelijk met Metke, Floris Hocque en Aelke, echtelieden, Grietken Hocque, Hans Robyn en Meryke echtelieden, welke gezamenlijk een huis in de Hafstraat verkopen aan Christiaen Pluem.

s-Hertogenbosch, Rijksarchief. Rechterlijk Archief van Grave, Nrs 249, 250.

307. Hubert de Kock, Danzig.

Zie: Bulletin de l'Académie Royale de Belgique, I, 1907, Antwerpen, P. 171.

308. Familie Lampeler, Mill.

In de rechterlijk archieven van Mill (Land van Cuyk) en van de stad Cuyk komen leden van de familie Lampeler herhaaldelijk voor ; het is mij echter niet gelukt acten betreffende Arnt, Reinhard, Dirk en Berend Lampeler, de orgelmakers, te vinden, ook al omdat er geen archivalia bewaard zijn gebleven uit de jaren 1546-1595.

(1) Vader van Floris, Jacob, Grietke en Meryke'Hôeque.

(***** p. 209 *****)

De naam Lampeler is afgeleid van een zandstrook in Wanrooy, hetend « de hoge Lampeler tot Wanroy » (1).

1 .

Leden van dit geslacht komen voorin de volgende acten:

's-Hertogenbosch, Rijksarchief, Rechterlijk Archief van het Land van Cuyk, R 539 op de data iq januari 1545, 2 Februari 1546, 16 Februari 1546 ; R. 218 op de data : 2 December 1597, 20 Mei 1597; R. 552 op de datum 24 Februari 1607; Rechterlijk archief van de stad Cuyk, R. 126 op de data : 16 October 1608, 29 januari 1609, iq Maart 1609, 21 Mei 1609, 17 December 1609. De in R. 126 vermelde acten hebben betrekking op een proces tussen Griet Arnts en Derck Lampeler, dat gedeeltelijk voor het hof te Brussel werd gevoerd.

309. Familie Langhedul.

1589, September 9 (2).

Guillaume Lussié, marchand, demeurant a Paris, rue Troussevache, paroisse St. jacques de la boucherie, avec et en la maison de honorable homme Jehan Langedul, son beau-père, maitre facteur d'orgues a Paris, en laquelle est pour enseigne La Fontaine, confesse avoir vendu... audict Jehan Langedul, son,beaupère,... les meubles cy-après declairez. Cest assavoir ung buffet et une table de bois de noier, six chaizes couvertes de cuyr de maroquin par dessus, six escabeaulx, le tout neuf de bois de noier, ung lict et traversin garnys de plume, une couverture de castel lingue verte, ung ciel de damas blanc, trois custodes et la bonne grasse de taffetas blanc, ung tapis de Judé avec deux aultres petiz.tappis de buffet, Yun vert et l'aultre blane de taf~etas, une couchette doré de Judé, cinq coffres de bahu, dont l'un facon de Flandre et les quatre aultres facon de Paris, couvertz de cuyr bandés de fer de plusieurs sortes et grandeurs, deux chaises couvertes de tapisserie. Item ung tapis de dames blanc servant a mestre sur la cheminée. Item une paire de grandz chesnetz de cuivre, garny de leur feu et douze pièces de tableau, tant grandz que petitz, dont six d'albastres, ausquelz sont figurez plusieurs figures.

(1) De Lampeler heet thans, in de 2oste eeuw: « de Lampre ».

(2) Mededeling van de heer F. Lesure te Parijs.

(***** p. 210 *****)

Tous lesquelz meubles cy-dessus declairez, ledict jehan Langedul a dict et déclaire avoir en sa possession... Ceste vente faite moiennant la somme de cent soixante huict escuz d'or soleil, que pour ce ledict Guillaume Lussié en a confessé et confesse avoir eu et receu dudict Langedul... Faict et passé es études des notaires soubzsignez, le samedi avant midy neufiesme jour de septembre, Fan mil cinq cens quatre vingts et neuf.

Jehan Langhedule. G. Luccié.

Paris, Archives nationales, MinWier centrat, XXIV, 175

Jan Langhedul, zangmeester van de 0. L. V. te Antwerpen omstreeks 1570, gehuwd met Marie Eeuwoutss, dochter van Peeter Eeuwoutsz en Jonkfr. Kathlyne Raets.

Antwerpen, Stadsarchief, Scabinale Protocollen : 1567,

Moy en Neesen, vol. 1, fol. 160-162 ; 1575,

Moy en Neesen, fol. 620.

Zie voorts : E. van der Stracten, La Musique aux Pays-Bas avant le XIXe siècle, 1, p. 161 ; De Schalmey, Juli 1946, bl. 2 ; September 1946, bl. 2 ; 1948, bl. 79; Vergelijk : 's-Hertogenbosch, St. jan, Langhedulcorrespondentie, bl. 90-93

310.. Jasper van Lare, Antwerpen.

1583, Maart 7.

Testament van jasper van Laer (Lare), wonende in de Meer in het Meystrectken. Erfgenaam is zijn vrouw Lysken, Annkens. Zij moet hun zoon doen leren lezen en schrijven en een ambacht doen leren. Bovendien moet aan het kind 3 £ gr. vlaams worden uitgekeerd, wanneer het 24 jaar is geworden of wanneer het huwt, voordat het die leeftijd heeft bereikt.

Antwerpen, Stadsarchief, Protocollen van Notaris G. van

Diemen, 1583, fo1. 90.

311. Gérard le Febvre, Arras (Atrecht).

1525/26.

De Maistre Gérard le Febvre, faiseur d'orghes, la somme de

(***** p. 211 *****)

noeufz livres tournois pour la modération a luy faite le XIrI davril XVe vingt six par les lieutenant et officiers de la gouvernance d'une amende de 60 livres en quoy il avoit esté condamné par les eschevins le dern. jour d'octobre vingt cinq pour la basture par luy faite en la personne de Josse Autevacq pour lequel cas s'estoit absenté et rendu fugitifz ; au moyen de quoy plainte avolt esté baillié contre luy par le lieutenant d'Arras affin qu'il fust semon de lad. ville, a tousjours et toutes nuit, sur le test á trenchier au cas que led. Josse allast de vye á trespas au paravant 30 jours après ladict bature, lequel Josse est terminé vye a trespas après les 30 jours passez. Et a ceste cause ledit Maistre Gérard en aistant le privilège de lad. ville a esté seullement condempné en lad. amende de soixante livres qui luy a esté modéré comme dessus en consideration de sa pauvreté et qu'il estoit estrangier en paiant lad. somme de 9 livres.

Arras (Pas-de-Calais), Archives Départementales, Recette d'Arras, A. 217

312. Familie Maas.

In de archieven van Stad en Land Cuyk en van Grave komt de familienaam Maas (Maes, Maess, Maass) regelmatig voor. Het is niet onmogelijk, dat de zeer belangrijke omstreeks 1600, in Noord-Duitsland en Denemarken werkende orgelmaker Nicolaas Maes, evenals de families Lampeler en Hocque, uit deze streek afkomstig is.

Blijkens het burgerboek van Stralsund verwierf Claus Maess « voor 3 Mark het burgerrecht van die stad » in 1592

313. Familie de Mare, Groningen (2).

In de registers van het kleine burgerrecht te Groningen komen

(1) Mededeling van Stadtarchivar Ewe te Stralsund.

(1) Mr. A. Bouman houdt in zijn boek « De Orgels in de Grootte of Martinikerk te Groningen, Amsterdam, 194 r, bl. 17, 18 Andreas de Mare voor een Vlaamse meester, lid van het geslacht de Moor, Mors, Moors. Deze hypothese, die zeker wel enige gronden heeft, komt mij niet houdbaar voor. Dat de familie uit Gent stamt is zeker: dat ze verwant is aan de Lierse en Antwerpse familie niet ; er is immers geen spoor van een relatie Lier-Gent te bespeuren. Bovendien is Andreas' bouwtrant zeer afwijkend van die der Antwerpse orgelbouwers Mors.

(***** p. 212 *****)

voor : jaar 1560, Andreas Orgelmaker, christoffer en Meerten-, Andreas voersz. zoens (worden ~urgers).

Groningen, Gemeente-Archief, Oude Inventaris Nr 123.'

Zie voorts: Bremisches Jahrbuch, XXXV (1935), S- 397'-398; vrgl. bl. 1:65 en 167, noten.

314. Mechelse orgelmakers. Zie: Annales du XIIe Congrès de la Fédération Archéologique et Historique de Belgique, Mechelen, 1911, t. II, p. 605 vlgg.

315. Familie Morlet, Zutphen, Arnhem.

Zie : Bijdragen en Mededelingen der Vereeniging Gelre, 1925,. bl., 73 ; Bouwstoffen, bl. 89, 90.

316. Familie Mors, Moor, de Moor. Lier (1) en Antwerpen.

1529, April 13.

Lysbeth Moors, wettige dochter van wijlen Marck (2)~ weduwe van Merten Hettayn te Lier transporteert, een rente.

1529, November 22.

Berbele Moors, wettige dochter van wijlen Marek de Moor transporteert een jaarlijks rente van 4 Car. gl. aan Jan de Bisschop en Magdalena tshagen, echtelieden, die zij hief op een huis in de Lisperstraat te Lier, toebehorend aan haar zuster Maria de Moors

1541, December 14.

Bernaert de Moor (3), zoon van wijlen Marck (2)~ weduwnaar

(1) Vooral dient de opmerking te worden gemaakt, dat de archieven van Lier niet stelselmatig door mij zijn onderzocht; zoekend naar andere gegevens, noteerde ik de hier vermelde acten. Het bewijs, dat de Lierse en Antwerpse takken aan elkaar verwant zijn, kon tot nu toe niet worden geleverd.

(2) Marck Mors, organist van de St~ Gommaar te Lier, tevens orgelniaker.

(3) Bernard Mors, organist van de St. Gommaar te Lier, overleden in November 1558 ; hij werd als organist opgevolgd door zijn gelijknamige zoon Bernard de Moor.

(***** p. 213 *****)

van Maria Booms, treft een schikking inzake de erfenis van zijn overleden vrouw.

Lier, Stadsarchief, Scabinale Protocollen, deel 16, Acten 235, 238 ; deel 20,- Acte 105.

Zie voorts : Vlaamsch jaarboek voor Muziekgeschiedenis, IV 1942, bl- 79-83; W. Haacke, Die Entwicklungsgeschichte der Orgelbaukunst im Lande Mecklenburg-Schwerin, 1935, S. 17; E. van der Straeten, La Musique aux Pays-Bas avant le XIXe siècle, VII, P. 207.

317. Familie Niehoff (Nyhoff, Neyenhoff, Nieuwenhoff, Nieuwenhuys), Amsterdam, Leeuwarden, 'sHertogenbosch, Keulen.

Ontvangsten van der gerneynen settinge (of personele omslag) 1552/53.

M. Henrick dorgelmaker 8 car. gld. (woonde « In den Bogaert een zijstraatje van de Verwerstraat).

Jaspar dorgelmaker 50 st. (woonde aan de « Weverplaetse» aen de zijde van de St. Jorisstraat).

's-Hertogenbosch, Gemeente-Archief, Stadsrekening, 1552/53.

1559, Mei 11.

« Claes soene Henricx van den Nyeuwenhoff orgelmecker geboren van Ampstelredamme is poorter deser stadt geworden opten Ite Meije anno 1559. Testes Balen et Borchgreve ».

's-Hertogenbosch, Gemeente-Archief, Poirterboek I.

1561, januari 3.

Boedelscheiding tussen de erfgenamen van Henrick Niehoff n. 1. Nicolaas Niehoff , Jan, zoon van, Herman Petersz., echtge noot van Christine Niehoff , Jacob, onmondige zoon van Herman, zoon van Peter Jacobsz. hoedemaker en Hendrick Niehoff jr, kinderen, resp. kleinkind van Henrick Niehoff en diens eerste vrouw Bertke, dochter van Peter die becker enerzijds, en Anna nagelaten weduwe van Henrick Niehoff met haar niet nader

(***** p. 214 *****)

genoemde minderjarige kinderen anderzijds.

Partij enerzijds verkrijgt :

Een erflosrente van 6 gulden, vervallend telkens op i April op een onderpand te Oirschot, buurtschap Aarle, gekocht door Henrick Niehoff van Gerard, zoon van Henrick Royen.

Een dito van 6 gl., vervallend op St. jan Baptist geboortedag, op een onderpand te Oerle, gekocht van Peter, zoon van Willem Goyart.

Een dito van 6 gl., en een erflospacht van i mud rogge op St. Catharina Maagd en Martelares, op een onderpand te Veldhoven, buurtschap Zonderwijk, gekocht van jan, z. v. jan van Royen en van Jacob, z. v. Huug, Willernsz.

Een dito van 6 1/2 gl. op St. Jans Baptist geboortedag, op een onderpand in Dongen, gekocht van Laureyns, z. v. Joost van Berckel, man en voogd van Elisabeth, d. v. Hendrick, z. v. Dirck Philipsz.

Een dito van 5 gl., vervallend op i juni op een onderpand te Oisterwijk, gekocht van Elisabeth, weduwe van Symon, z. v. Jan van Vlierren.

Een dito van 11 1/2 gl., vervallend op St. jan Baptist geboortedag op een onderpand te Vechel, gekocht van Jacob, z. v. Franck Delisz.

Een dito van 7 gl., vervallend op St. jan Baptist op een onderpand te 's-Hertogenbosch « in de straet streckende van der vughterstraten na den minrebroeders waert », gekocht van jan, z. v. jan Goyartz.

Een dito van 9 gl., vervallend op Lichtmis, op een onderpand te Schijndel, gekocht van de gebroeders joost, priester, Lambert Greverart van Colen, Christoffer en jan, zonen van jan Henricksz. Spycker, als voogden van Elisabeth, d. v. Frans, z. v. jan Henricksz. Spycker.

Een dito van 6 gl., vervallend op i Augustus op een onderpand te Geldrop, gekocht van Peter Coenraetsz.

Een erflospacht van een mud rogge en een erflosrente van 3 gl., vervallend op i Maart, op een onderpand te Oirschot, buurtschap Aarle, gekocht van Gerard, z. v. Henrick Royen.

Een erflospacht van een mud rogge, vervallend op St. Maarten op een onderpand te Nunen, gekocht van Willem, z. v. jan

Godeloos en joost, z. v. Willem Slaets.

Een dito van 2 mud rogge en erflosrente van 3 gl., vervallend
(***** p. 215 *****)

op St. Jan Baptist op een onderpand te Nunen, gekocht van Wolter en Hendrick, z. v. Jan die Koninck.e

Een erflospacht van 1 mud rogge, vervallend op 0. L. boodschap op een onderpand te Drunen, gekocht van Dirck, z. v. Christiaan Jansz. Yewaensz. en Heymen, z. v. Bartholomeus Bartholomeusz.

Partij anderwijds verkrijgt

Een erflosrente van 5 fl., vervallend op St. Jan Baptist op een onderpand te Lithoyen, gekocht van Henrick, z. v. Jan Clinge.

Een dito van 6 gl., vervallend op 0. L. V.-boodschap op een onderpand te Empel, gekocht van Peter, z. v. Claes van der Wyle.

Een dito van 6 gl., vervallend op 0. L. Heer Besnijdenis op een onderpand te Geffen, gekocht van Jan, z. v. Henrick Rutgeerts van Lueth en van Jan, z. v. Peter van den Aelsvoort.

Een dito van 3 gl. en een erflospacht van 1 mud rogge, vervallend op St. Joris op een onderpand in Heze, gekocht van Christiaan Comans en van Jannes, z. v. Joris Willemsz. die verver.

Een erflospacht van 1 in alder rogge, vervallend op Lichtmis op een onderpand te Vechel, gekocht van Willem, z. v. Jacob Jansz.

Een dito van 1 mud rogge, vervallend op 0. L. V.-Hemelvaart, op een onderpand te Drunen, gekocht van Jan, z. v. Jan Jansen.

Een dito van 1 mud rogge, vervallend op Pasen, op een onderpand te Dongen, gekocht van Jan, z. v. Willem Goyertsz.

Een erflosrente van 6 gl. op 0. L. V.-boodschap, op een onderpand te Rosmalen, gekocht van Floris Dircksz.

Een dito van 6 gl., vervallend op Lichtmis, op een onderpand te Oirschot, buurtschap Kerkhof, gekocht van Henrick, z. v. Willem die brouwer.

Een dito van 6 gl., vervallend op St. Lucas Evangelist op een onderpand te Knegsel, gekocht van Goyart, z. v. Jan van Royen.

Een dito van 6 gl., vervallend op Lichtmis, op een onderpand te Oirschot, buurtschap Spooronck, gekocht van Jan den jongen > z. v. Henrick van den Lustdonck.

Een dito van 6 gl. en een erflospacht van 1 mud rogge, vervallend op Allerheiligen op een onderpand te Enschoot, gekocht van Peter, z. v. Jan, zoon van Art Muyken.

Een erflosrente van 31 gl., vervallend op St. Jan Baptist op
(***** p. 216 *****)

een onderpand te 's-Hertogenbosch in de Ortherstraat, gekocht van Dirck, z. v. Cornelis Schalck.

Een dito van 3 91-, vervallend op St. Jan Baptist, op een onderpand te Oirschot, buurtschap Hedel, gekocht van Dirck, z. v. Peter Jansz.

Een dito... (zonder vervalddag)... op een onderpand in Vught, gekocht van de kinderen van Willem Hernich.

Een dito van 9 gl., vervallen op St. Gregorius op een onderpand te Vechel, gekocht van Andries Brugmans, z. v. Matthys Brugmans.

Een erflospacht van 5 sesteren rogge op St. Lucas Evangelist op een onderpand te Oss, gekocht van Jan, z. v. Gerard Demen.

Een dito van 3 gl., en een erflospacht van 1 mud rogge, vervallend op St. Jan Baptist op een onderpand te Mierlo, gekocht van Henrick, z. v. Jan Commich.

Een erflospacht van 1 mud rogge, een erflosrente van 41 gl. en een erflospacht van 2 kapruinen (1), vervallend op St. Gillis Abt, op een onderpand te St. Oedenrode, gekocht van Gielis, geheten Delis, z. v. Franck Delisz.

Een erflospacht van 1 mud rogge, vervallend op St. Antonius Abt, op een onderpand te Oirschot buurtschap Notel, gekocht van Antheunis Bartholomeusz. van Esch.

Een erflospacht van 1 mud rogge en een erflosrente van 2 kapruinen op St. Andries Apostel, op een onderpand te St. Oedenrode, gekocht van Jan, z. v. Aert Jansz.

Een erflospacht van 1 mud rogge en een erflosrente van 6 gl., vervallend op St. Crispijn en St. Christiaan. op een onderpand te Rosmalen, gekocht van Rumbold, z. v. heer Dirck Kepkens.

Een erflospacht van 1 mud rogge, vervallend op St. Matthys Apostel, op een onderpand te Nunen, gekocht van Joost z. v. Willem Slaets.

Een erflosrente van 7 gl., vervallend op « St. "Jan voir der Latijnsen poirten », op een onderpand te Streitken bij Eindhoven, gekocht van de gebroeders Goyart en Henrick z. v. Dirck Cannegieter.

Een erflospacht van 1 mud rogge, vervallend op St. Lambert Bisschop, op een onderpand te Boxtel, gekocht van Jan, z. v. Henrick Hoppenbrouwer.

(1) Kapruin, kaproen = vrouwenmuts.

(***** p. 217 *****)

Een erflosrente van 12 gl., vervallend op 1 Mei « welcken chyns mr. Henrick (nyhoff) tegens bourgemrn, scepenen ende raedt der stadt van schiedam inne coop verkregen heeft gehadt » (1).

Een dito van 5 1/2 gl., vervallend op St. Servaas Bisschop op een onderpand te Oerle, die Henrick Nyhoff, als voogd van zijn vrouw Bertke, dochter van Peter die beeker gekocht heeft van de andere kinderen van Peter die becker.

Een stuk land, geheten de Oynervest te Geffen, gekocht van Elisabeth, weduwe van Frans Jansz.

's-Hertogenbosch, Rijksarchief, Rechterlijke Archieven, Nr 1846, fol. 94 vlgg.

1564, December 5.

Schepenen van 's-Hertogenbosch oorkonden, dat Petrus Corneliusz. Anthoniusz. de Wael alias Jonckers een landhuis en

een zomerhuis aan de koeweide in het Gendt te Vught bij 's-Hertogenbosch in erfpacht gegeven heeft aan Anna, weduwe van Mr. Henricus Nijhoff, orgelmaker, voor een jaarlijkse pacht van 18 gulden, aflosbaar voor 318 gulden.

In margine van deze oorkonde staat vermeld, dat deze pacht OP 23 Juni 1620 door Ancelmus van den Kerckhoff is gelost aan Johan Arnsts van Aelst als gemachtigde van Nicolaes jonckers Petersz.

's-Hertogenbosch, Rijksarchief, 's-Hertogenbosch R. 1368, f01. 70 vo.

1567, juni 28. Goyart de Ruyther, voor zich zelf en uit naam van Zeger zijn broeder, Geertruy zijn zuster, kinderen van Adriaen Zegersz. de Ruyther en uit naam van Meester Nycolaes orgelmaker, als wettige man en momber van zijn huisvrouw Jaecxken, dochter van Adriaen die Ruyther deelt in een erfenis van Catharina, weduwe van Willem Beliaerts, waardoor hij gerechtigd

(1) Vergelijk Doe, 182, bl. 137

(***** p. 218 *****)

wordt in cijnsen in 's-Hertogenbosch, de vrijdom van de stad 's-Hertogenbosch, Empel en Nuland en in een pacht te Haaren.

's-Hertogenbosch, Rijksarchief, 's-Hertogenbosch R. 1847, f01. 334/36.

Zie voorts: Bouwsto#en, bl. 198.

318. Familie Noster, Nijmegen. Zie Bouwsto#en, bl. 199.

319. Adriaen Pietersz., Delft, Brugge.

Zie: L. Gilliodts-Van Severen, Les Ministrels de Bruges, Brugge, 1912, P. 43 D. van Bleyswijck, Beschrijvinge der stad Delft, 1667, bl. 205 De Schalmei, Gent, Mei 1947, bl. 50-52.

320. Familie Rodenstein (Röttenstein-Pock), Vollenhove, Bolsward, Zwickau.

Burgerboek van Vollenhove : 1527, Mr. Raphael, orgelmaker (wordt burger).

Zwolle, Rijksarchief, Rechterlijk Archief, Nr 2695*.

1552, Oct. 14.

Raphael orgelmaker bewoont een huis aan de Kerkstraat te Bolsward.

Bolsward, Gemeente-Archief, Invent. Nr E, 1, fol. 35.

1552, October 26.

Sententie inzake een geschil over arbeidsloon tussen Douwe Syards en Raphael, orgelmaker, beiden wonende te Bolsward.

Bolsward, Gemeente-Archief, Invent. Nr 1, fol. 392.

Zie voorts: Zeitschrift für Musikwissenschaft. 15. Jahrgang, Oktober 1932, bl. 1-24- Vrgl. Roskilde, Dom., Document Nr 295.

(***** p. 219 *****)

321. Familie Slegel, Zwolle.

1555, October 18.

Mr. Jorrien orgelmaieker en zijn echtgenote Merritgen te Zwolle geven aan hun zoon Michiel volmacht om « intho forderen, up tho boeren alle soedane 4 daler als sie by Reint pyper tho Munster alnoch then achteren binnen ».

Zwolle, Rijksarchief. Stad Zwolle, Getuigenissen en Volmachten, 1541-1559.

1563, Oc1obor 6.

Transport van Derck Kremer en zijn vrouw Femme van een hof buiten Dieserpoerte aan Meister Cornelis orghelmacker en diens vrouw Aleyt.

Zwolle, Rijksarchief. Stad Zwolle. Transporten, deel 2.

1568, Maart 5.

Cornelis en Michiell, orgelmakers te Zwolle worden veroordeeld tot het betalen van 10 golden gulden aan Johan ther Hoeve, in overeenstemming met het testament van wijlen Jorrien, orgelmaker en zijn vrouw Merritgen.

Zwolle, Rijksarchief. SI,ad Zwolle. Sententien voor de Hoge Bank, 1544-1568, f01. 207 vo.

Trouwboeken Zwolle:

November 1584: Meister Cornelys Jorissen (1)-en Aleidt Janss.

Januari 1600: Mr. Johan Jansen (2), organist binnen . Zwol en Jenneken Berents, Berent verwers dochter tot nyenhuis.

7 October 1604: Arent Jansz (2), zal(ige) Mr. Johan organisten soon, oock organist tot Campen, en Anniken Jansen te Campen.

Zwolle, Gemeente-Archief.

(1) Cornelis Slegel , zijn eerste vrouw heette ook Aleyt.

(2) Vrgl. bl. 220, noot 1. ,

(***** p. 220 *****)

1592, januari 10.

Testament van Cornelis Joerrienss en Aleit Jansz, zijn tweede vrouw. Kinderen uit het eerste huwelijk: Griete, Jannichjen, Wendell en Anna.

Zwolle, Rijksarchief. Stad Zwolle. Testamenten, Nr 8, deel 2.

1615, Februari 25.

Mr. Johan Jans, organist te Zwolle, als gemachtigde van Herman Jans, zijn broer, organist te Steenwijk, transporteert een rente van 8 golt gulden aan Arent Jans, zijn broeder, organist te Kampen en diens vrouw Anneghien. (1)

Zwolle, Rijksarchief, Stad Zwolle, Transporten, deel 5.

Blijkens de Rekeningen der Geestelijke Goederen, werd uit de z. g. « Belheemsgoederen » tot 1624 aan de erfgenamen van Cornelis, orgelmaker, jaarlijks een rente van 18 gl. uitgekeerd.

Zwolle, Gemeente-Archief. Rekeningen der Geestelijke Goederen.

Zie voorts : Verslagen en, Mededeelingen Overijssels Regt en Geschiedenis, 1945, bl. 95 ; Bouwsto#en, bl. igg ; Vergelijk voorts: Münster, St. Lambertus, brief van 25 November 1571.

322. Familie van Steenken, geheten Van Aren.

1458, Maart 28.

Janne van Steenken, geheten van aren (2) meestere van orgelen spelende op hen selven (3), den welken mijn genedige heere die

(1) Johan Jansen, Herman Jansen en Arent Jansen, zonen van jan Slegel, organist en orgelmaker te Zwolle, kleinzonen van Michiel Slegel, achterkleinzonen van Jorrien en Merritgen; Jan Slegel, orgelmaker te Kampen († na 1676), was een zoon van Arent Jansen Slegel

(11) Jan van Steenken, waarschijnlijk afkomstig uit Aarschot. Het is zeer wel mogelijk, dat hij identiek is met jan van Steuren, een Zuidnederlandse meester, die in 1459 een orgel bouwde voor de Hofkapel te Dijon. Vlaanderen, Brabant Bourgondië en andere gewesten, waren toen door een personele unie verbonden. In 1504 werkte in de abdij van Averbode een zekere jan van Aren uit Aarschot; vermoedelijk was de-ze een zoon van jan van Steenken; vgl. bi. 164' noot 1.

(3) De betekenis van deze omschrijving is mij niet duidelijk.

(***** p. 221 *****)

hertoge om die goede ende geneme diensten, die by hem gedaen heeft, hopende dat hy noch in toecomende tyden doen sal, ende soe verre hem eenige wereken gebuerden te maken, het waeren orgels ofte andere daer ynne myn voirs. genedige heere genuecte nemen mochte, dair af sal hy den selven mynen genedigen heere dy eerste kennisse laten hebben om die te behouden alsoe verre alst hem belieft van sunderlinger graciën gegeven ende verleent- heft jairlicx van te hebbene die somme van So rynnssche gulden te 40 grooten vl (aems) tstück. By handen syns rentmeesters generaels van Brabant van den penningen comende van synen ontfange dair af dy erste jaer ynne ghinck te Paesschen XIIIIeLVIII jair ende alsoe voirt van jaere te jaere, syne leefdage lanck duerende, alst van alles meer int lange verelaert staet in myn voirs. genedigen heeren openen besegelden brieven den voirs. Van Steenken dair op verleent, gegeven in de stad van Brugge, XXVIII dage in Merte anno XIIIIe LVII voere Paesschen...

Brussel, Rijksarchief, Rekenkamer, Nr 2419 (jaar 1458 '59), fol. 52.

323. Orgelmakers te Tournai.

Zie: Mémoires de la Société historique et littéraire de Tournai, XX, 1887, P- 252-254

324. Orgelmakers te Utrecht.

1504, Maart 14.

Dat voir ons quamen int gerechte cornelis goeyert die grevenz. ende derekgen syn wyff ende gave over mit ghesamender hant alsoe recht wysde geryt peterszn die orghelmaker die rechte twee veerthienderdeelen van den vryen eygendom van der alingen husinge ende hofstede van voir tot after mit allen horen toebehoeren alsoe die gelegen is aen de suytzyde in de vvesteech daer die husinge ende hofstede gheheten dat schaeckbort oestwaerts ende geryt voirsz. selve westwaerts naestgelegen syn...

Ter selver tyt quam voir ons int gerechte beernt gerytsz ende thoende ons eenen openen machtbrief alsoe gemachticht wair dat hy van wegen ende in den naem des convents van sinte cecilie gelegen bynnen utrecht overgeven mochte geryt petersz

(***** p. 222 *****)

die orgelmaker voirs. den v~ryen eygendom van noch dat rechte veerthiende deell van den alinghen husinge ende hoff de gelegen is in de vvesteech voirs.

1505, A pril 29.

Gherit Peterssoen die orgelmaker ende gaff over voir hem ende voir Wendelmoyt zynen wive, dair hy etc. meyster gysbert Tymenssoen den vryen eygen dom van een hoff mit alzulck getimmert als dair op staet, gelegen opt Sant, streckende voir vant Santz.uuytwert op eynde des voirs. Gerits erve toe, dat hy dair behout, dair Claes die besteybacker oostwert ende die Gruensteech westwert naist gelegen zyn ende verteech dairaff etc...

1523, januari 29.

Cornelis gherytsz die orgelmaecker tenetur voer hem ende geertruyt zyn wyff Willem helling te aernhem 34 R. gl. te bet. grote vastelavont ende paeschen mit allen boden overwonnen,

1535, November 4.

Jacob van Asch (en zijn kinderen) ghaven' over Cornelis Gerrytss de orgelmaker den vryen cygendora van der huysinge ende hofstede mitten poertwech gelegen in de jofferenstrait neffen tsynte Geertruyden kerckhoff, daer Joffr. Rycklant Wouter van Mynen weduw boven ende Gysbert van Leeuwen beneden naistgelegen syn...

1537, October 18.

Michiel ende Antonis, Cornelis Gerritss de orgelmakers kynderen--die hy hadde by Geertruyt Michiel Eelgiss. dochter, syn huysfrou was 'saliger gedachten, ghaven over Cors Janss. die droechscheere dat sestendeel van eenre huysinge ende hofstede gelegen in Twystract aende de oestzyde, daer tconvent van tsynter Nyclaes mit eenre huysinge boven ende Geertruyt meyster jacob die hoefsmits wedue beneden naistgelegen syn.

Utrecht, Gemeente-Archief, Invent. 1, nr 703, 704

1597, juli 4.

Willem jansz. Lummel op Saterdach lestleden van wege jan Gerrits van Overmeer gearresteert te hebben alsulcke goederen

(***** p. 223 *****)

hy op syn gront bevynt, toecomende Neeltje jan jacobs, orgelmaeckerswede ende hare kyndere,n om daer aen te verhaelen

18 g. van een halff jaer huyssh,uyre verschenen Paeschen verleden...

1599, September 22.

Jan Wten Ham, bode, etc. van wegen Peter janss., orgelmaecker, gearresteert te hebben Adriaen, scipper van Ysselsteyn, voor 3 gl. 131 st. van linne laecken...

Utrecht, Gemeente-Archief, Invent. II, nr 2836.

1595, December 4/30.

Trouwboek der Dissenters (1) 1595, Dec. 4: Dirck, zoon van Mr. Peter de Zwart ende Cornelia, Aert de Hont(s) dochter tot Yselsteyn. Attestatie gegeven den 30 sten Dec.

Utrecht, Gemeente-Archief, Trouwboek Dissenters, Band i.

Zie voorts: Maandblad van « Oud- Utrecht », Aug. 1942, bl. 5961 ; Caecilia, 1847, bl. 41, 42, 80, 146; 1848, bl. 89.9o; 1849, bl. 220.

325. Familie Verryt alias Liere, Lier.

Enkele nota's uit de manuscripten van Drijmans, jaerboeken nopens de stad en het Capittel van Lier (18e eeuw manuscript in het archief van de St. Gommaar te Lier) :

deel II, bl. 301 : Jan Lier orgelmaecker is kerckmeester gemaect, 28 December 1533.

bl. 85 : Jaspas de Witte et Joes de Lyra rectores fabricae (scil. ecclesie Sti. Gommari) 1535

bl. 99 : Obiit Mr. Joes de Lira 17 Febr. 1548.

1516, Mei 21.

Jan Verryt wylen Hendrickss. heeft gelooft te geven ende betalene bussaeerde van borchout woenende tot Cameryck ter saken van... opgaende eycken houten gestaen te kessele tegen den voors. bussaeerde by jannes gecocht de somme van 25 £ br. eens...

(1) Dissenters = R. Katholieken.

(***** p. 224 *****)

1520, Augustus 13.

Jan Verryt, Hendrick Coels, Jasper de clerck ende Joris andries tsamen ende elck van een, een voere al hebben gelooft te gevene ende betalene de heylig geestmrs. tot desselfs heylichgheest behoeff toecomende mits der lachenscher tienden by hen dit jaer gepacht, de somme van 24 zisten rogge...

Lier, Stadsarchief, Scabinale Protocollen, deel 18, Acten 321, 345.

1523, juni 22.

Jan van der Ryt die men heet lier... ende Adriaen van der Ryt alias lier ende frans van zwaerbelt van svaders zyden ende gheerdt van campen ende girion schapen van der moeder zyden, alle momboeren mitten rechte van mechiele, clause, janne ende spespe van der ryt die men heet liere, des voorn. jans kinderen, daer moeder aff was spes metchys alnoch onmondich... hebben in beydenzyden bekent ende verleden dat zy by tusschen spreekende ende minlycken van malcanderen gescheyden ende gedeylt zyn van allen alsuecken houelicken ende erff. goederen alsoe hen mits d'affliivicheyt van des voersz. jans huysfr ende der kinderen moeder gesuccedeert is...

(De vader zal de dochter doen leren lezen en schrijven, de zonen zal hij een ambacht doen leren of ter school doen gaan tot zij 22 jaer zijn. Het huis aan de Markt, waar Jan woont, zal hij zijn leven lang mogen blijven bewonen.)

Lier, Stadsarchief, Scabinale Protocollen, Nr iq, Acte 1698.

1542, September 23.

Jan Verryt die men heetende is Lyere onse medebroeder in scependoem alsse voere d'een helft van een huysse met ziinder toebehoorten naebeschr. ter eenre, nicasius ende franchoys strypen, gebroedern hendrix kinderen daer moeder aff was engelie van loon des voers. jans Lyre huysfr. ziinde geweest voere hem selven alsoe voere de tweede deele van der andere helft van den selven huysse, bernaert van ysendycke van der vaderzyden ende voers. nicasius ende franchoys strypen van der moederzyden alle momboeren metten rechte gerecht ende gestelt van janne hendricke ende engelen van ysendycke pauwels

(***** p. 225 *****)

kinderen daer moeder af was engele strypen ende van den selven kinderen wegghen ende kathline van ysendycke oeck pauwels dochtere der voers. kinderen suster met meester gommeare van clappelaer hueren man... toe alsoe voere 4e Se deel ende de voers. nicasius ende franchoys strypen in de name van adam le feure hueren zwagere getrouwt hebbende gehad annen strypen huere se deel van den voers. huysse den voersz. adam met huere testamenten opte conditien daerinne begrepen gelegateert ende gemaect heeft gehad enden den welcken hier inne verburgen ende geloefden alsoe voere 4e 5e deel van de voerg. huysse met ziinder toebehoorten...

1542, December 13.

Jan Verryt die men heetende is Lyere onze medebroeder in scependoem ende jonffrouw kathline verblaect syn huysvr. metten selve janne marito suo hebben bekent ende verleden dat zy wettelyck ende erffelyck schuldich syn broeder peetere godevaerts priestere patere ende minister des godtshuyses ende broederen van der derden orden van sinte franchiscus binnen der stadt van antwerpen gestaen ten bogaerde gemeynlic geheeten ende tot desselfs goet... behoeff ... seeckere minlycken tractate ende accorde metten voersz. pater ende gemeynen convente godtshuys voersz. gemaect voer het onderhouden van Johannes Verryt des voern. jans zoen gebreckelyck wesende daer moeder aff is geweest spes metsys den welcken de voersz. pater ende ghemeyn convente van wegen des voers. godtshuys gelooft hebben binnen huerl. voersc. godtsh. siin leefd. age lanck van montcoste ende alle ziinen nooterften ende behoefften zonder cost oft last van zyn voers. vader ende vrienden te onderhouden nae vuytwysen van den bescheede daerof siinde alsoe tweelve. karolus guld. goet ende zwaer de jaerlickse ende erffelycke rente op een. huys met zyn hove gronde ende toebehoorten in der voersz. stadt aen 't kerekhoff een cleyn huys wesende aldernaest des voersz. jans ende zinne huysfr. groot huys gestaen tusschen tvoersz. groot huys aan d'een zyde ende een straetken daer men na de minnebrugge gaet aen dandre, comende achter aen den nete voer aen 't kerekhoff voersz...

(***** p. 226 *****)

1545 ' November 23.

Jan Verrydt die men,heetende is lyere onse medebroeder etc, geeft aan zijn zoon Claese Verrydt die men heetende is Lyere... nae ziinder afflyvicheyt ... competeren zullen ende daer aff de proprieteyt nu ter tyt van den selven erffg. op ten selven Claese gedevolueert en.de,gecomen is der causer van ziene vierden paerte van den vercoop e van den 'huyse met ziin, groncle ende toebehoorten aen de maerct alhier gestaen by den voersz. janne verryclt voere deen helft ter eenre ende den momboeren van ziin wettigen kinderen daer moeder aff was spes metsys voer dander helft van den voersz. huysse ter andere syde...

1545, November 23.

Claes Verrydt alias Lyere, zoon van jan en Spes Metsys, gehuwd met Jonffr. Anne van Wouterhagen...

Lier, Stadsarchief, Scabinale Protocollen, Nr 20, Acten 257, 313, 926, 980.

Zie voorts: De Schalmei, Maart 19461 bl. i en 1947, bl. 123-125.

326. Familie Waghers, Hazebroek, Brugge.

Zie: L. Gilliodts-Van Severen, Les Ménestrels de Bruges, Brugge, 1912, P. 74, 76, 86, 88, 89, 94 ; De Schalmei, 1949, bl. 73-75.

327. Jóachim'van Wede, Arras.

Burgerlijst van Arras

Joachim de Wede, faiseur d'orghes, recu bourgeois d'Arras pour 10 patars - octobre 1551.

Arras, Archives Départementales.

(***** p. 227 t/m 230 Register zie fotocopie *****)